

G. Het genade begrip in het calvinisme

In deze bijlage wordt besproken wat het calvinisme onder genade verstaat. Het calvinisme heeft aan dit Bijbelse begrip een geheel eigen invulling gegeven. Voor we daar op ingaan willen we eerst op een rij zetten wat genade in de Bijbel betekent.

G.1. Genade volgens de bijbel

G.1.1. Genade is de eerste plaats een eigenschap van God

"Genadig ... is de Here" (Psalm 145:8)

God is genadig, zo is Hij, zo is zijn karakter. Dat God genadig is betekent dat Hij goed is voor mensen die het niet verdienen. Die neiging zit in het karakter van God.

"Keer weder, Afkerigheid, Israël, luidt het woord des HEREN, Ik zal u niet donker aanzien, want Ik ben genadig, luidt het woord des HEREN, Ik zal niet altoos blijven toornen. komt terug, ik zal je niet donker aanzien, wat ik ben genadig" (Jeremia 3:12)

Een voorbeeld van iemand die genadig is, is de vader van de verloren zoon (Lucas 15).

G.1.2. Genade is Gods onverdiende goedheid

Je hebt het niet verdiend,
je hebt er geen recht op,
je bent het niet waard,
En toch geeft God het je.
Dat is genade.

De verloren Zoon had nergens meer recht op, hij was het ook niet waard en hij had het zeker niet verdiend dat zijn vader zo goed voor Hem was.

"En hij stond op en keerde naar zijn vader terug. En toen hij nog veraf was, zag zijn vader hem en werd met ontferming bewogen. En hij liep hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem. En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten. Maar de vader zeide tot zijn slaven: Brengt vlug het beste kleed hier en trekt het hem aan en doet hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. En haalt het gemeste kalf en slacht het, en laten wij een feestmaal hebben, want mijn zoon hier was dood en is weer levend geworden, hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen feest te vieren." (Lucas 15:20-24)

"Barmhartig en genadig is de HEREHij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden" (Psalm 103:8-10).

G.1.3. We worden behouden uit genade

"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme¹." (Efeze 2:8,9)

¹ Voor een bespreking van de juiste uitleg van Efeze 2:8,9 verwijs ik naar hoofdstuk 10. Daar wordt de calvinistische uitleg van dit vers weerlegd.

"en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus."
(Romeinen 3:24)

Als het om het behoud gaat, dan staat genade tegenover verdienste (loon). We worden behouden door genade betekent dat het behoud onverdiend is, het is een geschenk, een gift. In plaats dat je zelf probeert om het behoud te verdienen, vertrouw je op het offer dat Jezus voor de zonden heeft gebracht.

"nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting."
(Romeinen 4:4)

"want het loon, dat de zonde geeft, is de dood, maar de genade, die God schenkt, is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Here" (Romeinen 6:23)

Het behoud is gratis, om niet. We mogen komen en eten zonder prijs, om niet, gratis.

"O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk." (Jesaja 55:1)

Het behoud is een geschenk, een gave. "Maar de genade, die God **schent** is het eeuwige leven in Christus .." (Romeinen 6:23)

Het enige wat je moet doen met een geschenk is het aannemen en dank u wel zeggen. Het geloof is de hand waarmee wij Gods geschenk aannemen. Zie hoofdstuk 9.

"Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid" (Romeinen 4:5)

Niet werken, maar geloven in Jezus, in zijn plaatsvervangend sterven aan het kruis. Niet proberen om de hemel te verdienen, maar er op vertrouwen dat je toegang tot de hemel zal krijgen omdat je vertrouwt op het Lam van God dat de zonde der wereld heeft weggenomen (Johannes 1:29).

G.1.4. Genade heeft soms ook de betekenis voor voorrecht, gunst

"Want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden" (Filippenzen 1:29²).

Voor God lijden is een gunst.

In God geloven is een gunst, een voorrecht

"Zij dan gingen uit de Raad weg, verblijd, dat zij verwaardigd waren ter wille van de naam smadelijk behandeld te zijn" (Handelingen 5:41)

G.1.5. Genade heeft vaak de betekenis van de bijstand van Gods Geest

Dit is de betekenis waarin het woord genade in het Nieuwe Testament vaak voorkomt. Genade staat in dit geval voor de Geest die je te hulp komt, voor Zijn werk in je leven, voor Zijn werk door je heen. Of nog ruimer voor God die je bijstaat. Je heb genade - in deze betekenis van het woord nodig - om met vrucht voor God te kunnen werken, om heilig te kunnen leven, om stand te houden in alle omstandigheden.

² Deze tekst wordt in hoofdstuk 10 besproken.

"Maar door de genade Gods ben ik, wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest, want ik heb meer gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is." (1 Korinthe 15:10)

"En God is bij machte alle genade in u overvloedig te schenken, opdat gij, in alle opzichten te allen tijde van alles genoegzaam voorzien, in alle goed werk overvloedig moogt zijn" (2 Korinthe 9:8)

"En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid. Zeer gaarne zal ik dus in zwakheden nog meer roemen, opdat de kracht van Christus over mij kome." (2 Korinthe 12:9)

We worden opgeroepen om krachtig te zijn in de genade (2 Timotheus 2:1. Het is iets waar je door het geloof zelf in kan gaan staan.

G. 1.6. Conclusie

Als we in de bijbel het woord genade tegenkomen, dan moeten we uit het verband waarin het woord staat opmaken welke betekenis het daar heeft. Als het om het behoud gaat dan is de nadruk dat het behoud onverdiend is, dat het een geschenk is.

G.2. Genade volgens het calvinisme

Bij genade denkt een calvinist aan Gods soevereine uitverkiezing. De diepste openbaring van Gods genade, in de ogen van het calvinisme, is dat God soeverein een mens uitkiest om te behouden. Zonder enige reden in de mens zelf. Waarna God zijn voornemen uitvoert door de wil van die mens om te buigen in de onwederstandelijke roeping. Genade betekent volgens hen dat het behoud een volledig eenzijdig Godswerk is. De eigen wil komt er niet aan te pas³.

Om te benadrukken dat het behoud een volledig eenzijdig godswerk is spreken Engelstalige calvinisten vaak over "free grace". Vrije genade. Soevereine genade. De vijf Dordtse Leerregels worden de "doctrines of grace" genoemd. Het decretum horribili, het besluit der verwerping (Dordtse leerregels, hoofdstuk I, deel 1, artikel 6), is in de ogen van de calvinisten één van de doctrines of grace!

Omdat ik uitging van het Bijbelse genadebegrip, dat hierboven in punt 1 is uiteengezet, heeft het lang geduurd voordat tot me doordrong wat het calvinisme met het Bijbelse begrip genade heeft gedaan. Zoals met zoveel dingen heeft hun uitverkiezingsleer ook dit Bijbelse woord subtiel maar ingrijpend van inhoud veranderd.

Hun opvatting van genade is niet het resultaat van een systematische inductieve woordstudie van het woord genade in de Bijbel. Het komt voort uit hun calvinistische leerstellingen. Leerstellingen waarvan we gezien hebben, in de hoofdstukken 1 tot en met 12 van deze studie, dat ze niet Bijbels zijn. Daarom is ook hun opvatting over genade niet in overeenstemming met de Bijbel.

Het calvinisme probeert wel genade met hun uitverkiezingsleer te verbinden. Bijvoorbeeld door hun foutieve interpretatie⁴ van Efeze 2:8,9. *"Want door genade zijt gij behouden, door*

³ Om precies te zijn. Het calvinisme leert dat de wil van de mens wel bij het behoud betrokken is. Als God een mens uitkiest om behouden te worden dan buigt God de wil van de mens om, zodat hij nu behouden wil worden.

⁴ Voor een bespreking en weerlegging van hun foutieve interpretatie van Efeze 2,89, zie hoofdstuk 10.

het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme." Omdat het calvinisme denkt dat de woorden "*en dat niet uit uzelf, het is een gave van God*" op het geloof slaan, leest het in de vers het eenzijdige Godswerk. Behouden worden houdt in dat God je het geloof schenkt. We hebben eerder gezien, in hoofdstuk 10, dat deze uitleg niet juist is. Het kan onder meer taalkundig, grammaticaal niet. Het woordje "dat" is in het Grieks onzijdig. Als het naar geloof had verwezen, dan had het in de vrouwelijk vorm moeten staan, maar dat is niet het geval.

Efeze 2:8,9 zegt hoe we behouden worden. Door genade, door het geloof. Genade betekent om niet, gratis, het behoud is een geschenk, het is een gave. Het behoud is niet uit jezelf, het is niet uit werken. Je kunt het behoud niet verdienen, het is een geschenk en een geschenk kun je niet verdienen, alleen maar aannemen. Het geloof is de hand die het geschenk aanneemt. Het is het middel waardoor wij de vergeving van zonden ontvangen. Op het moment dat wij ons vertrouwen op Jezus stellen, worden we behouden, worden we door God gerechtvaardigd.

En Efeze 1:5-7 staat dat God zijn genade groot gemaakt in de mensen die behouden worden. Ze worden behouden, niet omdat ze het verdienen, maar omdat God het hen als een geschenk geeft. Het behoud is een gave, het is gratis, het is om niet. "*en wie wil, neme het water des levens om niet*" (Openbaring 22:17) De mensen waarvan God weet dat ze in Jezus zullen geloven, heeft God voorbestemd tot het ontvangen van allerlei zegeningen⁵. In dit geval wordt in Efeze 1:5 de aanneming tot zonen genoemd. Omdat in de verzen ervoor sprake is van uitverkiezing koppelt het calvinisme genade aan de eigen uitverkiezingsleer. In Efeze 1:4 staat inderdaad dat God ons, de gelovigen, heeft uitverkoren, maar er staat niets over de grond waarop God ons uitverkoren heeft. In hoofdstuk 6 is vanuit de Bijbel aangetoond dat uitverkiezing is naar de voorkennis Gods. Zo moeten we het uitverkiezen waar in Efeze 1:4 over wordt gesproken, ook opvatten. God had er een welbehagen in om de mensen die uit eigen vrije wil in Jezus zouden geloven uit te kiezen tot het ontvangen van allerlei zegeningen. God was dit van plan met de mensen waarvan Hij weet dat ze in Hem zouden geloven. Hij heeft het zo besloten en ook uitgevoerd. Dat God alles bestuurt, betekent niet dat de mensen geen eigen vrije keus zouden hebben, Zie bijlage A over de verhouding tussen Gods bestuur en de eigen wil van de mens. Ook Efeze 1 ondersteunt het calvinistisch genadebegrip niet.

⁵ Zie hoofdstuk 6.